

Омладина

ЛИСТ УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Година III

Београд, 6 април 1945

Број 39

ПОСЛИЈЕ ЧЕТИРИ ГОДИНЕ

У историји наших народа забиљежено је много трагичних датума који су значили почетак мучних искушења и робовања. Али у трагацијама тих датума лажа и саједочанство да су наши народи у својој војни и напорима били непоколебљиви — за своју слободу, право и чист. Под силом надмоћнијих турбина пущале су снаге отпора наших народова, али у срцима непокорних људи остаја је да живи слава изгубљених битака, она се преносила све даље и вјечито нова и жива сачињавала она моћну унутрашњу снагу, која је наша народна изнова водила у борбу. Са чашћу и поносом помињу наши људи Косово, Петровај Гору, ужарену круну Матија Губца, они кроз те датуме глађују у поразима — побједе.

И 6 априла, док су хиљаде њемачких запаљивих и разорних бомби падле на нећирањени Београд и сијапе по нашем главном граду пустош и смрт, са три стране су нагнули у нашу земљу непријатељски тенкови, газови наша поља наша градске и села.

Стара југословенска војска није се могла одупријети њемачкој разбојничкој војсци и требало је само неколико дана и удараца па да се распадне. Наши сељаци и радници, сви поштенни становници наше земље, обучени у војничку униформу, спремни на све тешкоте и жртве, када је у питању одбрана слободе питали су се: шта се ово до гађа? Зашто нам не омогуће да бранимо своју земљу? А за то вријеме влада Симовићи и политичари, покупниши на-

Шести април нас, даље, учи да једна земља, са тако нагомиланим унутрашњим супротностима, изолована од слободољубивих и прогресних држава сајета, у пријоме када разбојнички фашистички агресори припремају поробљавање сваке, тако остављена сама себи не може сачувати своју државну независност. Кроз 23 године алатујуће клике старе Југославије нису никада водиле истинску државу и народну спољну политику, нису обезбеђивали себи мјесто и савезника, који би гарантовали њен интегритет.

Кратки априлски рат показао је даље, да само она војска која се родила и развијала на линији народних тежњи и интереса, која је бранила те интересе, да је само та војска могла бити мјесто и непобедиви. Нека нам зато послужи као класичан пример јер Црвена армија! Стара југословенска војска која су водили генерали издајнице, није могла да одбрани независност наше земље.

Даље, у кратком априлском рату наш народи су се на сопственом искуству ујвијрили да је најбољи непријатељ наше земље њемачки фашизам и његови помагачи, да је то најкорупнији и најаварварскији поредак који је постојао у свету, да он доноси нашој земљи пустош и разарања у биједу, ропство и смрт нашим људима. Априлски пораз развио је силну мржију код наших људи према њемачким алијансцима, према фашистима и та је мржија била моћно оружје наших бораца-партизана, које им је доносило побједе. Њемачка бомба које су падле на болнице и библиотеке Београда, које су разнисила децу и старице, нису биле само оптужбе, већ и бојни поизводи свим родољубивима са свете патње наших народова, да спасу људе мржљака издајника. Иако је у априлу 1941 Југославија била поробљена, борбена спремност наших народних народија била уништена, већ је напротив не расла, разбуктала се широм читаве Југославије. Априлски пораз је показао нашим народима који су народ и омладина Скопља спреме да најсвећеније прославију свој највећи празник — прве слободне и тајне изборе. То се видело и на величним насељеним лицима људи који су одлазили на гласачка места, на зелено окрајеном кућама, то је произазило и из поздрава овога јутра: „Је си ли гласао? Нека ти је честито!“, са којима су се, као на ранијим, поздрављали познанци и пријатељи.

Јуначке Титове армије — гаранција слободе наших народова

Шести април, дан који је означаваје појединачну капитулацију версальске и шестојануарске Југославије, био је записан у историји наших народова као трагичан датум, остаће да живи у тешкој успомени наших будућих покољења. Али се шести април разликује од многих других датума. Он чини пресјек једног скромног периода и његових наслеђаца. Априлски пораз 1941 био је логичан завршетак старе Југославије.

Уписивање Југославије у блок фашистичких сила, тај срдечни акт владе Цветковић-Мачек од 25 марта 1941 није дошао изненада, он је дugo и систематски припреман, кроз много других аката, написаних за залемним столом а омогућених преко тамница и конц-лагоре, кроз мучне наших људи, кроз угњетавање наших народова.

Али 25 март није претстављао вољу наших народова, он је напротив био типичан пример како најгордији режими и петоколонаши издају своју земљу и народ и уређују ствари упркос његове воље и на штету његових битних интереса. Други датум, 27 март, чини оличење воље и расположење демократских народних маса Југославије и двадесетседморицког парола „боље гроб него роб“ садржи у себи сву одлучност и хероизам наших народова, који нису презели ни пред каквом силом.

Сви догађаји који су претстојали 27 марту, а чији је врхунац био 25 март, очигледно показују да су се најгордији режими и реакционари свих длаха старе Југославије налазили не истој милијуни или бољој рећи вукли иста хола хитлеровском разбојничком империјализму, да је чак и начин постепеног поробљавања Југославије диктиран из берлинског хитлеровског центра, био јединствен.

У кратком периоду од 27 марта до 6 априла, основне демократске снаге наших народова нијесу могле узети судбину државе у своје руке, а Симовићева влада нити је хтели нити је могла (онаква каква је била) извршити радикалне промјене у спољној и унутрашњој политици и предузети брзе и одлучне мјере у чишћењу државног и војног апарате од свих капитулантских и петоколонашких елемената.

Тако су, укотвљени по свим и највишим државним и војним центрима и установама, у бргу и безакоју старе Југославије, издајници и капитуланти могли лако организовати брзи унутрашњи спом државе, коју су 23 године „зидали“ разни „државотворци“.

Родне благе, тешке и куварице, побјегли су из земље у иностранство а највећи ќенерали-издајници, представили су дивизије и армије и неупотребљиву технику наше војске њемачким освајачима. Њемачки освајачи су наставили послије окупације свој паклени план у издавању наших народова. Преко Павелића, Недића, Драже, македонских и црногорских сепаратиста, унијели су у нашу земљу појас братоубачачког плана, дошло је до истreбљавања Срба у Хрватској, уништавања најбољих синова хрватског народа, уништавање и депортација десетине хиљада Словенаца, по Србији су се отворила стрелишта, Дунав је носио лађеве жртаве мађарских разбојника — све у циљу да би се наши народи, тако завођени, могли лакше покорити и упргнути у јаром њемачких империјалиста.

О чему нам говори и чему нас учи шести април?

Још једанпут се показало да само она држава, која је уредила своје односе на бази равноправности народа, њихове пријатељске и братске сарадње, може бити чврста и непобедиви. Такву државу доле сви људи народи, у њој гледају оличење своје снаге и будућности, за њу су спремни да се боре игину. Је ли старија Југославија била таква држава? Не, никако. У старијој Југославији, изграђеној на бази подржавања народа и укидања националне индивидуалности и културе, наших народи нису гледали гаранцију своје будућности, она је спутавала народне снаге и самим тим омогућивала озбиљне одбранбене моћи земље до виших степена.

Држава у којој су укинута демократска права, где за поштену и мушки ријеч луди су на робију и логоре, где политичарите и шпакуларите запосједају све одговорније дужности и функције, где народ нема своје ријечи и своју контролу — у таквој земљи, у таквој држави, не може доћи до свјесног уједињавања свих народних снага око највиших државних интереса, у њој сваки поштени грађанин не гледа гаранцију свог слободног и срећног живота. У старијој Југославији фашизам је проширојао у разним облицима до најокрутније дiktature, у њој су биле укинуте сва грађанска и демократска права и окружно прогођени најбољи синови земље — комунисти. На тај је начин омогућивано непрекидно јачање њене одбранбене моћи.

Сада, када се послије четири године сјејмо шестог априла и априлског пораза, када обнављамо у свомја свијети она крваве даче, треба да се заштитimo на бескомпромиснију борбу против свих непријатеља наших народова који би хтели да се на овaj или овај начин повампире, да још чврше уједињеним својим редовима на великом дјелу ослобођења и изградње нове Југославије.

Нека је част и хвала борцима наших народова, који су, на челу са великим Титом, организовали нашу Армију и створили нашу нову државу и тако спасили наше херојске народе од уништења и вјечите срамоте априлских дана.

Милорад Пешић

Нека је част и хвала борцима наших народова, који су, на челу са великим Титом, организовали нашу Армију и створили нашу нову државу и тако спасили наше херојске народе од уништења и вјечите срамоте априлских дана.

ОМЛАДИНЦИ ДАЛМАТИНСКЕ БРИГАДЕ ПРЕТСЕДНИКУ АВНОЈ-а др. ИВАНУ РИБАРУ

Друже Претсједниче,

Данас са срећањем састанка омладине наше бригаде — са смотре наших снага и успјеха, шаљемо Вам наше омладинске поздраве.

Ређајући наше жртве и побједе осјећамо да смо нераздвојно повезани уз Вас.

Свака наша ријеч, свака наша мисао везана је уз име Вашег сина, нашег хероја Лоле. Када смо у борби, када се трудимо око често номпицираног оружја, сјећамо се ријечи нашег Лоле:

„Сурова школа рата научила нас је и даље нас учи да будемо прије свега добри војници и добри борци виним самим облицима борбе против непријатеља.“

Каде ломимо прва слова азбуке, када се трудимо да једамо у бит наших задатака, сјећамо се ријечи нашег Лоле:

„Треба уносити ријеч истине и луч знања међу омладину. Што је санјевинији и културнији борац — то је бољи борац.“

На стијенама наших логора стоји његов лик. Његово очи као да нам се смије и говоре: „Устројте! Идите напријед!“

И мы постаемо ящи.

Наше пјесме и наша кола пјевају о Лоли. На нашим састанцима и конференцијама прочувавамо и цитирамо његову човјечину и хрватину. Дух правде и борбе, дух наслеђности и жртве — то је дух Лоле. Тај дух живи у нама, он је наш живот и рад, њиње днешне и одгаја се сва омладина наше земље.

Наш велики пријатељ, друже и очи!

Ви и наша Партија одгојили сте и васпитали тај дух у љему, а он је њему одгојио и одгаја све нас. Зато Вас ми тако срдично, тако омладински поздрављамо и волимо.

Ми се драмо сточником држимо оца који је дао своју дјецу за слободу домовине, за срећу нас младих.

Задавајући Вам се, да ћemo наставити започето Лолинијо дјело и запонити свима нашим снагама да помогнемо Вама, друже Претсједниче, у ријешавању великих Вама поверијених државних задатака.

Смрт фашизму — слобода народу!

ОМЛАДИНА XI ДАЛМАТИНСКЕ УДАРНЕ БРИГАДЕ
сакупљена на својој првој конференцији

СКОПЉЕ ЈЕ ГЛАСАЛО ЗА ТИТА

Првог априла ове године Скопље није изгледало као обично. Град је освакују окојијен лепрштаким заставама са црвеном петокраком и крупно исписаним паролама на платну преко широких улица, по којима су титрали топли сунчани зраци раног пролећа. Све је говорило да се народ и омладина Скопља спреме да најсвећеније прославију свој највећи празник — прве слобodне и тајне изборе. То се видело и на величним насељеним лицима људи који су одлазили на гласачка места, на зелено окрајено кућама, то је произазило и из поздрава овога јутра: „Је си ли гласао? Нека ти је честито!“, са којима су се, као на ранијим, поздрављали познанци и пријатељи.

— Ми смо се борили, ми смо то правили и извршевали!

Вал људи се све више и више повећава. Улице су шумеле. У том часу, пробивши се кроз гомилу, један се аутомобил заустави. Кроз прозор је видиконо лице бледо, мршаве старице. Одмах су људи опколили ауто. Придржана болесна старица је лагано сишла и упутила се на гласачко место.

— Колико ти је година, бако? — раздознalo упита неко.

— Гласао је пет година, синко. Старост ме је избора!

Конференција РМС-а у Бугарској

Од 25 до 29 одржана је V зе-фронту и обнови земље. На конференцији су били позвани и представници осталих омладинских организација.

После десет година фашистичке тираније први пут на слободи, одржана је конференција Радничког омладинског савеза у Бугарској.

Било су присутне омладинске делегације из Савеза Југославије, Албаније, Грчке и Румуније. Делегације су дочекане са одушевљењем. Поздрав совјетске делегације био је пропратио бурни и дуготрајним аплаузима и устајањем. Нарочито је толико примљена и наша делегација у ту се још једном манифестовала искрено пријателство које влада међу нама. Било је велико одушевљење када су на позорнику заједно изашли наш пionir и бугарски Сентамбрине (Бугарске организације за децу) и заједнички поздравили конференцију.

Извештај по раду Централног комитета за протекло време примљен је са одобрењем.

Једно од главних питања које се разправљало било је стварање јединствене антифашистичке организације омладине Бугарске. РМС је са много разумевањем покренуо ту акцију. То би уједињило снаге и рад Бугарске омладине које се данас налазе раздјелене на четири партисke организације, од којих је РМС највећа и најорганизованија. Омладина Бугарске је спремна да прихвати једну такву организацију што показује и тиме да је она на неколико места, одоздо, већ формирана.

Сви су делегати истичали да би то ојачало борбу против фашизма, помоћ

Централном одбору УСАОЈ-а

Са величанственог митинга у Пловдиву упућујемо вам наше омладинске антифашистичке поздраве, пуне вере у коначно уништење фашизма и јачање пријатељства између наших народова.

Са митинга

УСАОЈ-у Београд

Стара Загора, 28 III 45

Отечествено-фронтовска омладина изразила Стару Загору, окупљена данас на величанственом митингу, упућује вам братске словенске поздраве поводом Недеље антифашистичке омладине, желећи вам скорашњи и потпуно уништење немачког фашизма под вођством маршала Тита.

Нека јача јединство словенске антифашистичке омладине!

Живела славна југословенска омладина маршала Тита!

Смрт фашизму — слобода народу!

Са митинга

Јунаци народне борбе у својој Војној академији

Војна академија демократске федеративне Југославије преовидела је прве тешкоте организације и ради већ два месеца. Њени ученици су већином стари борци. Многи од њих носе одликовања. Они су у живот Академије унесли традицију наших партизанских школа: њен интерес за знањем, који је толико карактеристичан за наше борце, изузорност у раду и дисциплинама, алтернативни однос према наставницима. Да би доспели у своју Академију, најудаљенијима крајевима до Београда, многи од њих су кадрални напорни маршеви који су трајали по неколико недеља. Тако су Словенци прешли црну Хрватску и Славонију, пробијајући се на местима кроз непријатељске редове. Далматинци су путовали преко Црне Горе и неколицина од њих је промрзала у снеговима наметима јануара. Демократска Албанија послала је 50 својих омладинаца који су овде започели школу.

Академија је смештена у касарнама бивше гарде у Топчидеру. Многе од ових зграда биле су оштећене приликом бомбардовања, па су изводци у почетку много урадили да би после оправке довели зграде у ред. Оне су сада уређене и чисте.

Већи део дана проводе ученици на предавањима и учењу, а остатак дана посвећен је одмору и забави. Ови млади јунаци који добро познају македонски језик, ватру митралеza, грмљавину топова који, као би их посматрали у целини, познају заиста сваку стапу своје отаџбине, сваку козу стазу, свако село и сваки град, за које је реч отаџбина проживљена у крак и зноју, дошли су у своју Академију да своје знање и искуство прошире, да га теориски обраде и да стекну много нова знања потребне официру једне модерне армије. Они су тактику равоњава учили у најстрожијем рату који се може замислити, где је сваки

још је једном изражено поверење додадашњем ЦК-у и он је знатно проширен.

Конференција је одржана у данима Светске омладинске недеље и протекла је у расправљању како да се што више ојача борбена способност омладине и што више доприносе уништењу фашизма.

Бирањем новог Централног комитета

1935 – 1945

Кроз дуг и тешак пут прошао је наш у привредни живот земље, у организацију ударништва и такмичењу у производњи.

Конференција ће положити темељ још тешњој сејачкој антифашистичкој конференцији одржаној у 1935 године под условима фашистичке диктатуре. Она је поставила темељ ликвидације старим секташким кусом и ојцртала нови димитровски курс — курс победе над фашизмом.

У легална конференција се сазива при савршено новим приликама. После десетогодишњих и тешких кровних борби, антифашистичка диктатура је оборена и топли зраци сунца пробудише код нас право слободно пролеће. У земљи је установљена народно-демократска власт Отечественог фронта.

У великој народној борби, ремеслови омладина била је у првим борбеним радовима и показала је чуда од храбрости и оданости према свом народу и његовом ослободилачком делу. Само посledње три године РМС је дао 60–70% партизана, преко 4000 политичких затвореника, хиљаде по концепционалним логорима и преко 3000 убијених својих чланова. У влаској борби народ против фашизма погинуло је и пот чланова ЦК РМС-а: Јорданка, Малчика, Саша, Љубица и Савија.

У време од четврте до пете конференције, РМС је постигао велико успехе. Број чланова Савеза, који је до 9-ог септембра имао 20000 чланова сада се повећао на 420000. РМС је развио огромну просветну, васпитну и борбenu делатност. Водио је харојска борба за заштиту свестраних омладинских интереса и постигао велике успехе на изgrađivanju јединства целокупне антифашистичке омладине у Бугарској.

Нарочито велика делатност РМС развијају после 9 септембра изазване на поганој реда.

У слободне националне ремеслове конференција помоћи ће да се раширију стварању јединствене, антифашистичке омладинске организације у Бугарској.

Конференција ће заштитити права и интересе нашеј борбе и оигураће ће вршиће братске односе са омладином других слобододубљених народова, а пре свега са омладином словенских народа.

Делегати у слободне ремеслове конференције — млади радници, свески омладинци, млади интелектуалци и ћаџи, омладинци и омладинске претрешње високом свешти и одговорношћу валика омладинска и опште народна питања. Њихова решава ће имати искључиво значај за будућност наше омладине.

Пожелimo им успех.

Живела V слободна национална ремеслове конференција!

Живео РМС!

Живело јединство антифашистичке омладине Бугарске!

(„Младежка искра“ од 24 III 1945.)

Јорданка Чаккова (Kačka), секретар ЦК РМС-а убијена у мају 1944. г. у Старој планини.

омладина и помоћи ће да се раширију стварању јединствене, антифашистичке омладинске организације у Бугарској.

Конференција ће заштитити права и интересе нашеј борбе и оигураће ће вршиће братске односе са омладином других слобододубљених народова, а пре свега са омладином словенских народа.

Делегати у слободне ремеслове конференције — млади радници, свески омладинци, млади интелектуалци и ћаџи, омладинци и омладинске претрешње високом свешти и одговорношћу валика омладинска и опште народна питања. Њихова решава ће имати искључиво значај за будућност наше омладине.

Пожелimo им успех.

Живела V слободна национална ремеслове конференција!

Живео РМС!

Живело јединство антифашистичке омладине Бугарске!

(„Младежка искра“ од 24 III 1945.)

Академци на часу

сују за своје јединице. За време једног час стигло ми је од некога да је писало:

— Друге, ако је могуће метните у „Омладину“ и посету нашег батаљона ратницима. За време Омладинске највеће сакупили смо 15.000 цигарета од нашег следовача. Сами смо их делили, а другим су се редовали. Одјевли смо се једног ручка у корист породица палих бораца.

Доцније сам се интересовао да ли су и други батаљони ученици слично и добио сам потврдени одговор.

Бесумње је да је атмосфера која влада по зградама и кругу Академије војничка. Она је у томе погледу заиста не висини. Али никда не може да се прimitи она усисљеност, она наметнута спољна дисциплина која је већа у официрским школама ствари Југославије. Ведајући на лицима и природност у опходије дају почетак целим борбама. Успеши су већ доказани, али и овој школи је узимају се већ доказали.

— Није нам циљ, рекао је командант једног батаљона — да наше будуће официри једностројно изградимо, него

Омладина широм света

Млади Шакшиши Јиприј премају се за сејву

У Ивановској области поправком трактора и пољопривредних машина баш се сада 80 омладинских бригада. Многе од њих показале су примера стакановског рада. Бригада Зернова и Семјонова у Јујевској МТС (машино-тракторској станици) систематски премаша план оправке машина.

Млади трактористи Сокольска МТС примили су одређени план оправке за 140%. Бригада Александра Синицина попрелила је своја два трактора за 15 дана раније него што је било предвидено. Квалитет оправке признат је као изванредан.

Бригада Шульпина из Сераецког МТС превазиша је план оправке тракторских мотора скоро за два пута. Ова бригада је најбоља у МТС. Њој је дољења превазиша Црвена застава ријеке Партије.

У паркеској МТС примерно ради бригада Лиде Захарове, која оправља пољопривредне спрave и златце. Деојује са уместо 8 плугова, предвиђених по плану, предаје већ десет, уместо 3 сејалице припремиле за рад 6 сејалица. Многи колхози Ивановске области учествују активно у уређењу својих МТС-а, олхозници пољопривредног радног батаљона „Трудовник“, из Родниковског јуна, одлучили су да око зграде МТС тоставе плот, поставе скуда врата и сараде павиљон. Велику помоћ у томе пружају колхози омладинаца из паркеског селекција. На иницијативу комсомолке Ана Ненчулдова обавезала се омладина да сакини припреми у току месеца 120 кубних метара дрвених материјала.

Млада дрвосече завршиле су годину са великим успехом у производњи. Међу такмичарима воде: Глафира и Ангелина Порошина из „Камчатског љесопункта“, Јоана Кузмина, Ангелина Дијана и Васја Лазаров из „Матвејевског љесопункта“. Сваки од њих припреми у току дана по пет-шест кубних метара дрвета, док је норма 3—3,5 кубна метар.

Омладинске антифашистичке манифестије

у Букурешту

Не збору који је одржан у Букурешту и на коме је присуствовало преко 70.000 омладинаца, румунске а.т.ф.ш. антифашистичке омладине манифестија је своју љубав са демократији. Том приликом омладина је изабрала за почасне чланове претседништва маршала Стalinе, Черчила, Рузвела и Гроузса.

Борд је отворио Калин Поповићи, представник омладинске организације у Румунији. Он је одржao говор у коме је рекао: „Учешће огромних маса у највећем омладинском покрету доказује целим свету да су будућност земље и велико дело братства међу народима наша снажна подршка у демократској омладини“.

Већ првих дана сејве су почели трактористи да раде по 250—300% норме току смене. Радило се не знајући за мор, машине ни часу нису стајале. Милија Гайдук пронашао је рударску пампу и радио са својим трактором ногу. Још један тракторист је са сејалицом саопштио да је обећао да ће бити лако испуни то обећање. Али, ми смо јаки и били смо убеђени у успеху.

наши Кордатици

Хероји не умиру

СЈЕЋАЊЕ НА АЛЕКСУ И ЛУНУ

...За нама је остало свега неколико месеци бојева... Борико, Чејничко, Козара, Борач и Дурмитор. Право затрено крштење било је на Борикома: показали смо да смо достојни имена пролетера. Ђурђевдански урачак на Козару код Чејниче, наш бомбашки урачак доказ је смрт многим фашистима. А на снажном Дурмитору, док су у нашем заузимају пуцеле војске и зеленила се трава — заплускавао нас је снежни вихар и ледно дах у грудима. Осамнаест је пролетера остало на Дурмитору, сјајно је међу њима и друг Милановић — пошто су последњи метак испалили на непријатеље.

Сада смо ка Живињу. Дани више иду свежи, већ арели, трава се прелива у тамном зеленулу, а тамо испред нас жита се позивају од поветара. Завидије је остало иза нас, али он је у нама, у нашим срцима, грудима. Осветићемо друга Милановића, осамнаест пролетера на Дурмитору. Доћи ћемо и тамо код Мораве и Лепенице — да осветимо, да побудимо.

...На Дрини смо да је друг компаса рањен врло лешко, да му је живот у питању. Зар да Алекса остане на обали Дрине, зар никад да га не видимо! Алекса ће бити увек са нама. Алекса ће јозијети са нашим бригадом: Алекса — то је наша бригада.

...Пао је и Луна. Најбољи другови гину. Србија, коју је он увек насио у срцу, о којој је знао заносно да говори, да пише — у Србији је његов гроб.

— Србија, зар ти је потребна крај наших најбољих другова да би се ослободила, препородила? Ево је — и поспљују как пролићемо за тебе!

Опет смо на обали Дрине. Озога пута ми прогонимо непријатеља. Ово није ни трећа, ни четврта, ни пeta офанзива. Ми смо и онда знали да нас непријатељ неће уништити, па макар организовао још десет офанзива, знали смо да ће наша бити последња. И ево, ена је ту, наша офанзива. Немци ходе по сваку цену да овладају комуникацијом Зворник—Бијељина, ходе да се пробију да би умакли неминовној о-

Ускоро потом четврта и пeta офанзива и опет — Дрина! Али са свим томе тешко је говорити без суза за свима оним који падоше од Нарата до Дрине. Не може се говорити, а да пред о чима не искрши ликови најбољих и најдражијих. Лих двадесетогодишњег комисара бригаде Алексе Дејовића, младог металског редника из Севојна, човека који је био душа бригаде или жида још више, њено срце. Он је онда

Алекса Дејовић

ковача челичне кламфе за повезивање сплавова ради прелаза Дрине и тошно сећај, у самртичном ропцу — док му је генерал разједао ткиво — он је живео бригадом и за бригаду. Чини ми се да чујем са Дрине његов глас, питање које је упућивало свима: „Да ли је Дрина пређена?”, и опет његове последње речи: „Знао сам да је морамо прећи.”

Младраг Милановић-Луна. Трећи народни херој Друге пролетерске бригаде пао је у Србији пролеће 1944. године. Храбар и неустрашива имао је уз то најдравнију душу, знао је да осети, да сасеће са сваким болом, са болом мајке чијег су јединца убили, са узвишењем болом Крајине у којој има родитеља без деца и деца без родитеља, са Црном Гором попаљеном и опустошеним. Борио се за слободу тих крајева и пао је у Србији — да никада не умре.

...Посматрам Дрину освећену сноповима ракета и слушам уједињену канонаду топова, али ми се чини да видим ликове палих другова веселе и наслеђане, јер се њихов сан приводи у дело, чини ми се да чујем њихово громко „Ура-а!” приликом сваког нашеј јуриша.

М. М.
Из „Без предаха”,
издање Проп, отсека
II пролетерске бригаде

Младраг Милановић-Луна

свети, да би умакли заслуженој казни. Са њима су као и досада четници, усташа и сва шљам народних извора и најдравнија. Али ни они им неће помоћи: пролетерска песница је челична и о њу ће се разбити сви најљуби, својим грудима пролетери ће разбити сваку тврђаву, јер за нас нема препрека и тврђава.

Дрина је мутна. Са околних брда дижу се пламенови пљављени: дим и пламен, пепео и згарашта — већ је култура Трећег Рајха. Ти пламен нас зове и ми идемо. У пламену наше освете изгориће сва тај ошо — фирерови војници, народни извори, роботи избезумљеног воја. Митралеска падба, топови, бацачи, бомбе — наши противтенковски митралези — све се то слива у Дрину.

Све радове о палим друговима, о њима који су стварали нашу бригаду читам из дневника неколико друга Јовића, комисара четвртог баталiona. Ових дана па је и он у Србији и у темеље нашој новој државе, наше слобода узидан је и његов живот. Дрина! Колико је успомена везана за њу! Хиљада девет стотинадесет друге године препалили смо је: а за нама су остала у сенци каме, вешала и логори Србије и Црне Горе. Са мало муниције, прозебли, пољубоси, гладни одурили смо се фашистичким зликовцима и народним издавницима. Повлачили смо се — најбољи синови Србије давали су своје животе и пред њиховим залеђеним очима остављају је слика заставица, Србије, огњиште.

Двомесечно такмичење јединица при штабу IV армије

Скојевец Пајо Ковачевић служи у чети за везу при штабу IV армије. За време последњих борби нарочито са истакао је заједништво и покртавањашку.

Да наведемо неколико примера: Пајо је на линији Клин—Срб, на дници Мала Попина, по великом леду и снегу постављао телефонску линију. Радио дуго, он се на стубу сирзоја тако да су га другови морали скидати. Јадан сат доносио, кад се одмори, наставио је са постављањем линије.

За време борби око Мостара, он је кроз Мостарско блато, у води која му је допирала до појаса, постављао сталну линију за везу. Уз обалу су привале свијетлацце плоче леда, али Пајо није хтео да попушта док линија није била употребљена.

Када се, после тога, постављала линија Клин—Кистења, одређено је да се тај задатак мора извршити за седам дана. Под врло наполовином приликама, Пајо је везу успоставио за четири дана. Пајо је показао да је ударник. Зато је, као најбољи у претконгресном такмичењу међу омладином јединица при штабу IV армије, добио на дар пиштолј од начелника штаба IV армије, генерал-мајора Павла Јакшића.

За време затишја, у предасмима, млади војници искоришћавају сваки тренутак да би шише научили, образовали се и културно уздигли. На омладинским са-

ЈУНАЧКА ОМЛАДИНА СА НАШЕГ ЈАДРАНА

Омладина Хрватског Приморја одолева онупатору

„Је ли нашој дinci гори мрзло?” питају тихо, уз ветру шиљујући, бледе, испијане очи матери јунаке Хрватског Приморја.

Већ трећу зиму проводе у брдима. Почекло је падом Југославије, када су тајијани окупирали земљу са првим ударним четама које су прерасле у баталјон „Матија Губец” и конакно донесе у Хрватску дивизију, понос Хрватског Приморја. И мајке су издржале. Избрђују мучно, међу каменjem и јављом земљом, очи су увек пронешле по који кромпирли за „дinci гори”.

Дуга једна прича, дуга и мучна је живот окупiranog приморског села, говори, поново потврђује са коликом љубављу помажу приморске омладине, чене, мајке, своје синове и браћу у брдима, којима су изнаприједили јефтини кајмаци, изложени да би се одржале и да их пропале као жртве тешке немашти.

Кад земља буде потпуно ослобођена, оправљена од тешких рана, прича ће зечерима око ветре окупљеној жене сасаоји деци: „Мора наше било је некада далеко. Данас га можеш видети кроз прозоре како се несташно пjeni и шуми. Оnda је било оно далеко, далеко, ако што смо га на раменима носили још преко оштрог камеља. Барило по крilo и ми смо доносили кући море. Сто литара мора! Та је читава ријека купиле смо тада сухо грмље и смрчју, јер код нас нема шума. Мучно, тешко је горило сирво грмље испод котова у коме је лежало слано море. И зади-

миле су се наше бијеле колибице, зидови су се ознојили тајским знојем, док се водена парна тешко растајала са ситним бијелим талогом. Тако смо добијали со, дјечије моја. Сто литара мора давају је три до четири килограма соли. Много муна и зноја садржи оних 15 килограма соли које смо врло често пртиле на леђа и носили далеко, босе у Горски Kotar и Словенију. Тамо је војска. Њој смо дали половину, а половину смо замјенили за кукуруз. Но сили смо га кући, потрошили за неколико дана, онда се опет понављало оно исто”.

Ову истиниту, дивну причу о љубави приморских жена и омладинки примићадном мајка својој деци. Причаше са омладинки Фани која је тако носила со превлаком три хиљаде километара. О великој љубави Приморки коју она гаји према својој војсци прича се притече. Оне су с њом делила и добро и зло. Приморке су већ 1942. за време офанзиве у Држави прошли са војском, остављајући мртву децу у снажним наносима Велебита.

Омладина Хрватског Приморја бори се тешко и упорно готово већ четири године. Сушак, јуначки град, којим већ четири године грмеје плотуни, који се врло често шарен испљенним лецима, летокракама и националним застравама, тај Сушак одолева и данас ново смештјеним смиљачима и подвлачима непријатеља. Недавно су фашисти покушали узуји сушачку омладину у „Дојче Југенд“. Омладине им је одговорила пјачаном радом и удвоstrученим сабојакама. Камуфлажи су у разне информације, намазаним брчцима (попут тајијанских официра) омладинци недужно праћају улицама Сушака, подмешују пакете и шашке омладине у шашке омладине. „Другови, пошаљте нам бомби и експлозива, друго нам не треба!“

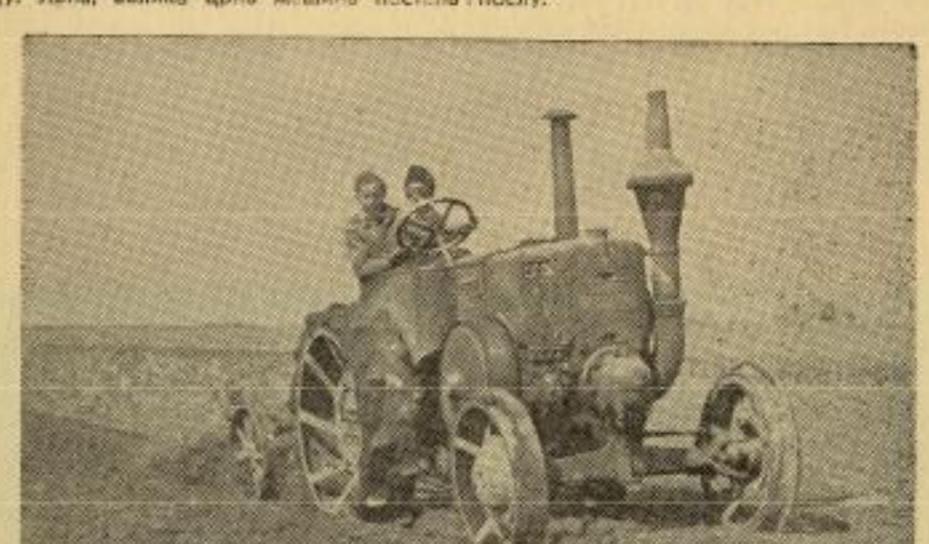
Омладиник са Раба, који су недавно уз прозоре седећи плюле чарапе или браде маслине, на позив свога котарског Народно-ослободилачког одбора одлазе баркама на ослобођену територију да посећују разне курсеве. Пут је засут минама, ели оне су ишле, јер их је најрд звезд и била са спровођена. Омладине имају све највеће штете. Зато они данас и пишу:

„Другови, пошаљте нам бомби и експлозива, друго нам не треба!“

Омладиник са Раба, који су недавно уз прозоре седећи плюле чарапе или браде маслине, на позив свога котарског Народно-ослободилачког одбора одлазе баркама на ослобођену територију да посећују разне курсеве. Пут је засут минама, ели оне су ишле, јер их је најрд звезд и била са спровођена. Старци другови, омладинци, они су им просторије, дворишта за игру. Сплитска трговачка академија сама је преузела на себе стваре око једног обданишта. Јанка је започела школу у слободној време шкјеши малишанима халјинама и праши луктесом највећима. Старци из омладине спровођеним жицом из којих подмукло арађају тајијански кокошари. Оне ће саде, у двадесет година поробљеној Истри, ширити идеје братства и слога, у чије су темеље постављени животи младих Истријана, који се борију данас заједно са својом хрватском браћом.

Зелениће се поља наше плодне Бачке

Дрењеви, боси, гледали су некад шиљујући уз порушане сафски зид велику црну машину, која је полако гумијујући пласила мајорима богатих швапских гавања и превртала бразде плодних сремских њива. Данас они исти, млади јунаци попаљеног Срема, седе на другом тракторском курсу у Новом Саду. Лепа, велика црна машина постла

Омладинци на трактору у Војводини

им је друг којим ће они, некада сиротан иза изваљених сеоских тараба, обраћају и плодити своју властиту земљу. Има их 180. И Срби и Хрвати, пошто Словаки, Мађари и Руси. Међу њима има много другарица које су тек напрви пут упознале 13 године. У 15 дана теоретске обуке који врше стручне лица уз помоћ омладинца који су са успесом завршили курс, они ће научити како и на који начин ће најбоље, најбрже и најкорисније обредити запуштене бачке њиве. Касније, после 15-дневне обуке они одлазе на практичан рад. Радећи по троје око једног трактора, они ће успут обрадити, као и они први курсисти, по неколико хектара земље. Под-

„Од нас зависи хоће ли се наше плодна Бачка заселити“ — пише један тракторист у зидним новинама. Сигурно, крај сокаках младих људи који су некада тек чекијиво иза сеоских тараба пратили тракторе и који су даса коначно дошли до њих, крај омладине попаљеног Срема која се несебично залаже за задатак да осигура храну онима којима је толико потребно — заселениће се, оживиће пусте Бачке њиве. Замислице црне бразде и доброти Богат плод. Тада ће млади трактористи моћи са поносом да имају главу и руке: „Победно је наш радији фронт и одлучно се фронту хероја-бораца“.

ПРИЧА О ЖИВОЈ БИБЛИОТЕЦИ

Живо некада у Риму богати трговац, својим проналаском. Десило се нешто што је изазвало цео Рим да се потчиња свема неуком богаташу.

После ручка повео се разговор, као и увек, о свим могућим ученим стварима. Вођен је разговор о томе, како су се људи гостили и веселили у старо време.

— О томе има у „Илијади“ чувен одломак — рекао је Ицел и намагнуо на управника.

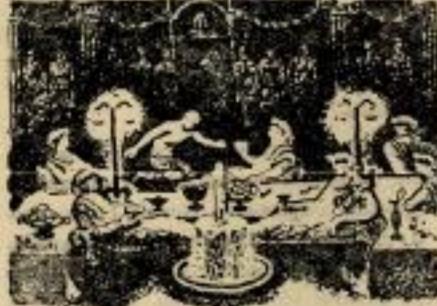
Али управник, уместо да робовима да знак, пада на колена и од страха дришћушим гласом рече:

— Опростите, господару! Илијаду дочека боли стомак.

Ово се десило пре две хиљаде година. Па и данас још, и поред толиког величког броја књига и библиотека, не можемо без живих књига.

Ицел је имао свега. Једно му је само недостајало — ученошт. Чак је и сасвим рђаво читao. Људи који су са задовољством јали за његовим столом, крадом су му се потешевали.

Ицел није умео за столом да води разговор. Ако се дешавало да некада нашто изусти, примећивао је како се

гости једва уздржавају од смеха. То није могло да поднесе. А био је лен да прилаже и да учење. Није он наставио да се напреже и ради. Дуге је мислио како да нађе излаза и њега шта је најзад смислио.

Наредео је управнику свога дворца да од многобраних робова изабере две стотине најспособнијих и најумнијих. Сваком од њих нарочено је да научи напамет неку књигу. Један је, на пример, море да научи „Илијаду“, други „Одисеју“ итд.

Много је муха претрео управнику. Много су батина издржали робови, док најзад намера Ицелова није била испуњена. Зашто би имао он да ради, да чита књиге! — Имао је живу библиотеку. За време разговора за столом, само би намагнуо управнику и затим око из гомиле робова, који су букећи стајали покрај зида, пришао би један и изговорио подесну изреку која се односила на дати случај. И робови су по томе добили своја имена. Један се звао „Илијада“, други „Одисеја“, трећи „Енисеј“, према називу књиге.

Ицел је постигао што је желео. У Риму се само и говорило о живој библиотеци, која до тада није постојала. Али се Ицел није могао дugo хвальсати

Такмичење у Светској омладинској недељи

У предфиналним такмичењима за омладинско првенство Београда у шаху узело је учешће преко 300 омладинаца, који су били подељени у четири групе:

- 1) Пионире,
- 2) Омладинци од 14 до 18 година,
- 3) Омладинци преко 18 година и
- 4) Омладинке.

У финалним такмичењима поред претставника из градских рејона, ушли су и претставници I београдске бригаде КНОЈ, Команде града и још неких војних установа.

Најбоље место у пионирским шаховским такмичењима заузeo је Вукадиновић Тома из IV рејона, други Крстић Рела (XI), трећи и четврти заједно Стојановић Аре (VIII) и Јубибрatiћ Риста (V рејон).

Шампион омладинца до 18 година је Караклајић Никола (VIII), други и трећи су Брановачки Димитрије (VIII) и Чеховић Димитрије (Аутокоманде).

У утакмицама омладинца изнад 18 година било је врло много такмичара, тако да су у четврт-финалама били подељени у 2 групе. Финалисти из прве групе су: Аандрић Драгослав (IV), Вукадиновић Борко (VI), Муждака Гојко (Команда града), Лазаревић Борко (I бригада) и Станојевић Миодраг (III рејон). Друга група: Божић Александар (I бригада), Стојановић Немања (II рејон), Молеровић Миливоје (IV), Котан Милан (XII) и Тутулић Миодраг (IX рејон).

31 марта одржане су завршне утакмице. Табела гласи овако:

- 1 и 2 место заједно: Борко Симоновић (Х рејон) и Светозар Глигорић (Централни одбор УСАОЈ-а), 3) Александар Божић (I београдска бригада), 4) Гојко Муждака (Команда града), 5) Михаило Трајковић (IV рејон), 6) Мирослав Радојчић (Х рејон) и 7) Драгослав Андрић (IV рејон).

Пошто је питење прога и другог места остало нерешио, омладински финални турнир одржаваје се поново. На њему ће учествовати прва шесторица, а овдени је у резерви.

У такмичењу омладинки прво место заузela је Алексић Јубица (VIII рејон), друго Аксентијевић Лалица (I рејон), која се истакла и у лакоатлетским такмичењима, и треће Аћимовић Јвиљана (IX рејон).

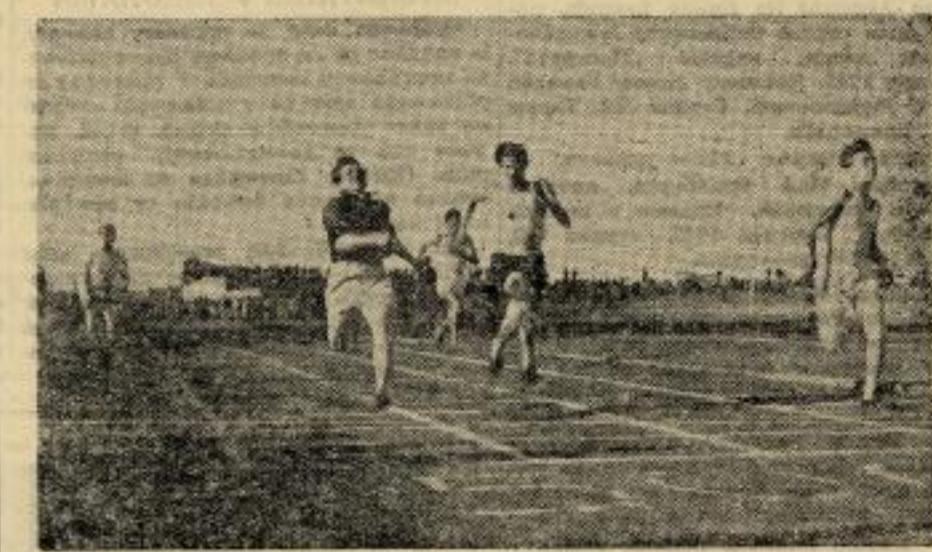
Спортски дан на отоку Хвару

Десети март је био велики дан за омладину отока Хвара. Хар је, уз отог Вис, први осетно трајну и пуну слободу и њихову омладину, уз остале задатке, правилно је схватио важност физкултуре и почела је успесно развијати.

10 марта она се сакупила на свој први спортски митинг да ту покаже плодове својих напора на том пољу. Поред хварске, на митингу је учествовала и споршка омладина Виса, а музика штабе Југословенске младежица до краја је употребила приредбу.

Одржане су утакмице у разним спортским дисциплинама: скок уdal и увис, бацање бомба и диска, штафетно трчање, трчање на 100 и 200 метара

са и без препрека, затезање конопа и јачи потстрек за развијање спорта.

У Београду су недавно одржана омладинска такмичарства. На слици: трка омладинца на 1500 метара

Спортске приредбе у Поморављу

С. К. „Омладинца“ и „Радника“ из Равне Реке. Победно је „Омладинца“ са 5:2.

У Деспотовцу је спортски дан прослављен утакмицом између деспотовачког „Омладинца“ и омладинских футбalera из рудника „Добра срећа“, која се завршила нерешено (1:1).

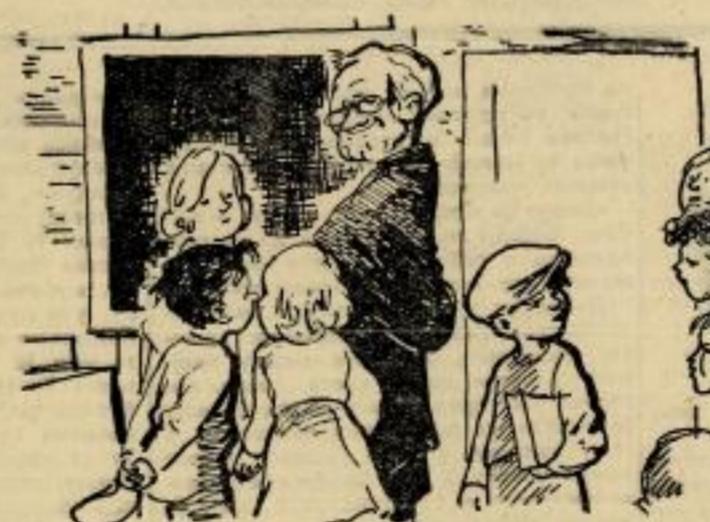
Поред утакмице у градовима и у многим поморавским селима одржана су спортске такмичења.

СВИ ПОСЛОВИ, НЕК СЕ ЗНАДЕ — У ПРАВО СЕ ВРЕМЕ РАДЕ

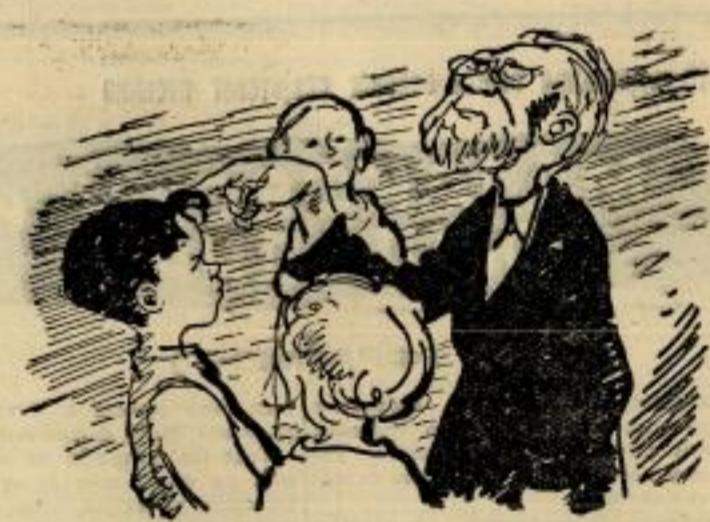
Примајк Иве Кушака

— Сви часови већ су прошли, што се тако касно дошли?
— Учитељу, друге стари, имали смо важне ствари, састанак смо одржали и предлоге своје дали.

— Кажите ми, моји мили, о чему сте говорили?
— О учењу, вели Ђира, дужностима пионира и о томе како ћемо да се радом истакнемо.

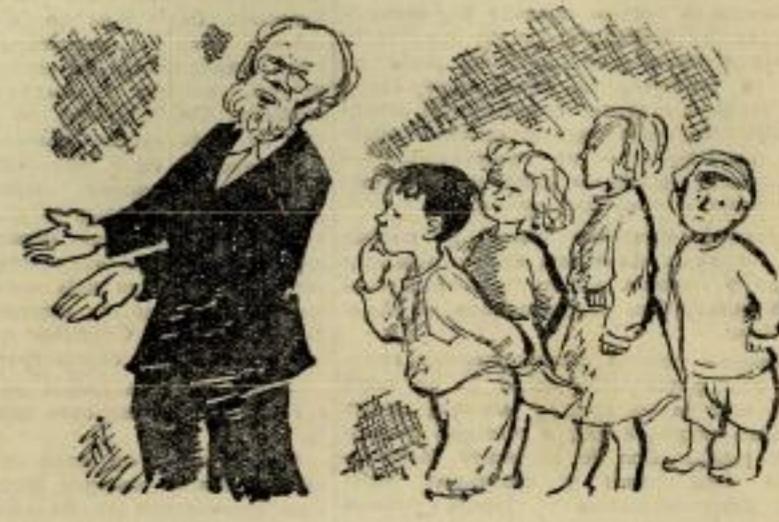
Друг учитељ на то вели:
— Сваки од вас који жели ће исправан, добар бити мора тачно долазити на часове — јер ће тако свладати знање лако.

— Свима вама ствар је знање: живот храбрих партизана! Састанак и они држе и на њима вредно уче иако ће победити брже, иако се фашизам туче.

— Замислите, децо моја, нај bi они усред боја, док bi тол за топом пали, свој састанак одржали. И док урлик шава чују — они лепо дискутују...

— Зато чујте речи моје: подижите знање своје, час састанка треба дати када нема школских сати. Учење је — ваша борба, пушка ваша — школска торба!